

La Pagesia de Mallorca

Ab motiu de las Firas y Festas que 's varen celebrar á Palma de Mallorca el passat mes d'Agost, l'Ajuntament va encarregar á personas notables de la isla germana nostra, que donessin conferencias sobre diferents assumptos.

D. Joan Rosselló va fer un estudi mòlt curiós de la Pagesia mallorquina y nos altres creyem que 'ls nostres lectors s'enterarán, ab interés, d'alguns fragments d'aquesta conferencia, que trayém de la revista *Catalunya* que 's publica á Barcelona.

Vegin ab quins termes tan bonichs parla D. Joan Rosselló dels progresos de l'Agricultura del seu país:

«¿Ha canviat per ventura el caràcter dels habitants?—¿Son ara emprenedors, constans y treballadors els que abans eran indolents, peresosos y fatalistes?—Res d'aixó. La millora es sols relativa entre el temps passat y l'actual, però no s'hi troba comparant la nostra raça amb les del Nort d'Europa y d'América. Lo que nos está succeint es, que, després d'atravesar tota la França, nos arriben desiara eis raigs llunyans y desmaiats de l'estrella polar; y així com el vapor remolcant la barca li fa remuntar el riu contra la corrent, així l'impuls prepotent del progrés modern nos ha creat noves necessitats. El desig, encara que poruc y temorec, de satisferves, nos imposa la lluita y el treball y aquest mos dona la civilització y el benestar de que venturosament gaudim al començar el sigle xx.

Aixó demostra que la llibertat humana, la ferma voluntat de l'homo, pot tór-cer y fer variar la poderosa influencia del medi, la llei incerta y desconeguda de l'herencia y la raça, al menys fins a n'el punt de donarnos coratge per lluitar sempre, sens desconfiar de véncer.

Avui ja han desaparegut casi del tot aquells grans dominis territorials, eternament vinculats y casi del tot improductius, venturosament troçetjats y dividits per la desvinculació, pera ferne les sort, rotes y tanques més millorades y més ben situades de cada terme; terres que 'ls mateixos pagesos, convertits en petits propietaris, conren amb les seues mans y regen amb la seua suor, amb l'esment d'un pare amorós envers del seu fill estimat. S'han anat perdent y estingint molts de censal y alous qu'encadenaven y oprimien la nostra terra; però en mala hora se l'hi ha posada la nova argolla del regnant burocratisme y del fisc insaciable que ofega y no deixa moure amb la deguda llibertat la petita sort del pobre conrador, fonament el més segur y estable del progresiu organisme social.

Ara cada tros, no sols per les voreres dels pobles, sino per moltes llogos a la redona, y fins podria dir per tota l'Illa, feta excepció del erms y garrigues, es un hermós jardí amb arbres asilerats, d'aquelles castes que millor compte donen en cada lloc; ben llaurats, y més ben cavats etsecaiats encara, que creixen esponerosos sobre un pis de terra toua, seuse un mac, puis que de les pedres n'han fets marjes